

שקר. אלו הם דברי חכמים⁽⁸⁾.

אמר רבן שמעון בן גמליאל: מה יעשה זה, שלא היה יודע שיש לו עדים ומצא עדים, או לא היה יודע שיש לו ראיה ומצא ראיה. ולדעת רבן שמעון בן גמליאל, יכול להביאם. ומה שאמר שאין לו עדים הוא משום שכך סבר, ועתה נודע לו שאכן יש לו.

ג. ראה בעל דין שמתחייב בדין, ואמר: "קרבו [קירבו] פלוני ופלוני הנמצאים קרוב לבית דין, ויעידוני". או שהוציא שטר ראיה מתחת אפונדתו חגורתו —

בהלכה זו מודה רבן שמעון בן גמליאל לחכמים הסוברים: הרי זה אינו כלום. כיון שידע בהם, למה לא הביאם מקודם, משמע שהם שקרנים, וחשב שלא יצטרך להם ופחד להביאם, וכשראה שנתחייב — מביא אותם, לכן, אינו כלום.

גמרא:

שנינו ברישא של המשנה מחלוקת רבן שמעון בן גמליאל וחכמים, כשבית דין הגבילו אותו לשלושים יום להביא ראיותיו. חכמים סוברים שאינו יכול להביאם אחרי שלושים יום, ורבן שמעון בן גמליאל סובר שיכול להביאם.

על הלכה זו אמר רבה בר רב הונא: הלכה כרבי שמעון בן גמליאל, כיון שלא אמר "אין לי", יכול להביאם אחר שלושים יום, כי "מה יעשה זה שלא מצא בתוך שלושים ומצא לאחר שלושים".

ועוד אמר רבה בר רב הונא על הלכה זו: אין הלכה כדברי חכמים.

ומקשינן: פשיטא, כיון דאמר רבה בר רב הונא: הלכה כרבן שמעון בן גמליאל, ממילא ידענא, מאיליו ידוע, דאין הלכה כחכמים ומה הצורך להשמיענו זאת?

ומתרצינן: אם היה משמיענו הלכה כרבן שמעון בן גמליאל בלבד — מהו דתימא היה נשמע לומר, הני מילי — לכתחילה, אם חייבוהו בית דין, ואחרי שלושים יום מצא והביא עדים פוטרים אותו, כדברי רבן שמעון בן גמליאל, —

אבל דיעבד אם בית דין לא פסקו כרבן שמעון בן גמליאל, אלא כחכמים, ולא נתנוהו להביא את ראיותיו, וחייבוהו לפרוע ופרע, — שפיר דמו, ולא יחזירוהו לו את ממוןו

לכן, קמשמע לן רבה בהדגשה יתירה "אין הלכה כחכמים", להשמיענו שאף דאי עביד כחכמים, מהדרינן ליה, יחזירו את הדין⁽⁹⁾,

8. מדברי רש"י שכתב: "שכיון שהיה יודע בהן ואמר אין לי ודאי שקרנים הם". משמע שטעם חכמים הוא, משום שאיבד אמינותו.

אבל היד רמ"ה כתב: "שהרי הודה לו", משמע שסובר שטעם חכמים הוא, משום "הודאת בעל דין".

9. כן מפרש היד רמה, וכן משמע ברש"י [עיין הערה הבאה].

ולדבריהם הפירוש של בדיעבד הוא: אם פסקו כחכמים.

אבל "בעל המאור" מפרש בדיעבד: אם כבר עשו מעשה וחייבוהו לשלם כיון שלא מצא